7/6875

T.C.
BAŞBAKANLIK
Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcılığı

SAYI : B.02.0.018/ 01249 24 /04/ 2002

KONU : Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ : 08.04.2002 gün ve KAN.KAR.MD. A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/6875-14637/34353 sayılı yazınız.

Ankara Milletvekili M. Zeki ÇELİK'in vermiş olduğu (7/6875-14637) yazılı soru önergesine verilen cevaplar ekte takdim edilmektedir.

Bilgi ve gereğini arz ederim.

Mesut YILMAZ
Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

Ekler :
Ek : 1 Soru önergesine verilen cevap (4 sayfa)

Dağıtım :
Gereği İçin : T.B.M.M. Başkanlığına
Bilgi İçin : Başbakanlığa

7-6875

SORU 1- Hükümetin sorumlu bir üyesi olarak; YÖK'ün kılık kıyafet, saç, sakal gibi şekli şeylerle uğraşmaması için bugüne kadar hangi tedbirleri aldınız?

CEVAP 1- YÖK, idare içerisinde yer almakla birlikte hükümet dışında bir kurumdur. Bu kurumun kuruluşunu hazırlayan nedenler ortadadır ve bu kurumun işleyişinde çıkan kimi sorunlar da bilindiği üzere kamuoyunun gündemindedir.

Tüm dünyada, geçmişte ve günümüzde, üniversiteler özgür düşüncenin ve bilimin merkezi olmuştur. Türkiye'deki üniversitelerimizden de aynı görevi beklemek hakkımızdır. Özgür düşünce ve bilim, üniversitelerimizin sahip olacağı diğer imkanların yanı sıra, ancak özgür bir ortam içerisinde bulunmalarıyla mümkündür.

Özgür düşüncenin ve bilimin merkezleri olması gereken üniversitelerin kılık kıyafet, saç sakal gibi biçime ilişkin hususlarda, diğer kurumlara göre her zaman daha esnek bir yapıda olmalarından tabii bir şey yoktur. Bir siyasetçi olarak zaman zaman bu konuda yapıcı ve yol gösterici eleştirilerde bulundum. Bulunmaya da devam ediyorum.

Türkiye'nin içinden geçtiği sürece paralel olarak, bu alanda YÖK'e bağlı kurumlarda çeşitli problemler ortaya çıkmıştır. Siyaset kurumu ve siyasi sorumlu olan hükümetler ile yüce Meclis, bu sorunların çözümü için gerekli çabayı her zaman göstermiştir. Bu çabalarda da her zaman şahsımın ve partimin yapıcı rolü olmuştur.

Başörtüsüyle ilgili sıkıntıları çözmek için zaman içerisinde partimizin öncülüğüyle çıkartılan iki ayrı yasa Anayasa Mahkemesince, yönetmelikler de Danıştay tarafından iptal edilmiştir. Yasal düzenlemelerin ve yönetmeliklerin iptal kararları ortada iken bu hususta anayasa değişikliği veya Anayasa Mahkemesinin köklü bir içtihat değişikliği olmadıkça, benzer yöntemlerle sorunun çözümü imkanı bulunmamaktadır.

Bu çerçevede yeniden Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesi kesin gibi olan bir yasa düzenlemesine gitmenin sorunun çözümüne hiçbir katkı sağlamayacağı ortadadır.

Bu noktada sorunun idari ve hukuki yönden çözümü yönündeki arayışları doğru ve gerekli bulmakla birlikte; kitleleri kandıracak ve sorunu derinleştirecek, yasakları perçinleyecek nitelikteki girişim ve çözüm formüllerini doğru bulmadığımı belirtmeliyim.

Ancak mevzuatın ifade ettiğim çerçevedeki mevcut durumuna rağmen, özgürlükçü bir yaklaşımla uygulamadaki sorunların çoğunun ortadan kaldırılabileceği inancındayım. YÖK'e yönelik söz konusu eleştirilerimizin temelindeki bir sebep de budur. YÖK, üniversite rektörlükleri, dekanlıklar ve öğretim elemanları, konuya daha demokratik, özgürlükçü ve insan hakları zaviyesinden baktıklarında, başörtüsü sorununun, en azından kangrenleşmesinin önüne geçilebileceğini düşünüyorum.

7-6875

SORU 2- Bundan sonra bu olumsuz uygulamaların sona ermesi için ne yapmayı düşünmektesiniz?

CEVAP 2- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Anayasa Mahkemesi ve Danıştay'ın başörtüsü yasağı ile ilgili içtihatları değişmedikçe ve bu konudaki kimi kurumların aşırı hassasiyeti ve bunun karşısındaki tepkisel hassasiyetler devam ettiği müddetçe, son derece nazik bir boyutta seyreden başörtüsü sorununun ülkemizde yasal ve idari tedbirlerle çözümü mümkün gözükmemektedir.

Bu noktada Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Refah Partisinin kapatılması ile ilgili olarak baktığı davanın kararında, başörtüsünü savunmanın parti kapatma gerekçesi olamayacağı yönündeki görüşü ve aynı kararındaki başörtüsüne ilişkin özgürlükçü yorumu, bu sorunun mevzuat düzenlemesiyle çözümü yönünde yeni bir ümit kapısı açmıştır. Bilindiği gibi, imzaladığımız uluslararası anlaşmalar gereği, AİHM'nin kararları, iç hukukumuz bakımından da bağlayıcıdır. Hal böyle olunca Türk hukuk sisteminin AİHM'nin bu konuda gelişen içtihatlarını görmezden gelmesi mümkün değildir.

Diğer yandan hak ve özgürlükler alanını Avrupa Birliği normlarına göre düzenleme çalışmaları ve bu yöndeki toplumsal talep devam ettiği müddetçe, bu ve benzeri alanlardaki yasakların önümüzdeki süreçte kendiliğinden toplumumuzun gündeminden kalkacağına inanıyorum.

Çünkü yönümüzü çevirdiğimiz Avrupa Birliği'nin oluşturduğu özgürlük atmosferi kuşatıcıdır ve hiçbir alanı kendi dışında bırakması mümkün değildir.

Bu nedenle bu alandaki sorunların aşılması için, yol gösterici eleştirilerimize devam etmenin yanısıra, konunun evrensel hukuk normlarının gelişmesi yönünde aşılması için ikaz da bulunmamızdan ve bu konuda çok geniş çerçeveli bir toplumsal mutabakatın oluşması için gayret sarf etmemizden daha tabii bir şey olamaz.

SORU 3- YÖK'ün eğitimin kalitesini yükseltmesi ve gençlere bilimsel formasyon kazandırması için hangi somut tedbirleri aldınız, bundan sonra bu konuda ne yapmayı planlamaktasınız?

CEVAP 3- Türkiye'de yüksek öğretim, hem nicelik, hem de nitelik itibariyle geçtiğimiz 20 yılda büyük ilerleme kaydetmiştir. Üniversitelerin mali imkanlarının artmasına paralel olarak, eğitim altyapısı güçlendirilmiştir. Daha önce sadece belirli büyük şehirlerimizde bulunan üniversiteler, bugün ülkemizin her yerine yayılmıştır. Böylece hem daha çok gencimiz yüksek öğrenim imkanına kavuşmuş, hem de üniversite açılan şehirlerimizde gözle görülür bir ekonomik ve kültürel hareketlilik ortaya çıkmıştır. Hükümet olarak, üniversitelerimize kendi bütçelerini serbestçe kullanma, kendi gelirlerini oluşturma imkanı başta olmak üzere, hedeflediğimiz düzeyde bir eğitim kalitesine ulaşmak için her türlü çabayı gösteriyoruz.

SORU 4- Orta öğretim ve yüksek öğretim kurumlarında gerek Milli Eğitim Bakanlığının, gerekse İçişleri Bakanlığının eğitim ve öğretim hakkı gibi en temel insan hakları ihlalini sona erdirmek için ne gibi girişimleriniz olmuştur, kılık kıyafetleri nedeni ile eğitim hakları ellerinden alınan ve bu yöndeki hak ihlallerine maruz öğrencilerinin haklarının iadesi ve okullarda huzurlu bir eğitim için hükümet ortağı olarak hangi tedbirleri almayı düşünüyorsunuz?

CEVAP 4- Orta ve yüksek öğretim kurumlarında yaşanan başörtüsü ile ilgili sorunları, sadece bu kurumların yöneticilerine veya çıkan olaylara müdahale etmekle mükellef İçişleri Bakanlığına yüklemek çok kolay ama doğru ve çözüme katkı sağlayan bir yöntem değildir. Nitekim, geçmişte iktidara gelen partiler de, bu bakanlıklara hakim oldukları halde sorun çözülmemiştir. Tam tersine, söz konusu dönemlerde sorun daha da ciddi boyutlara ulaşmış, bugün yaşanan ifrat düzeyindeki olumsuzlukların yolunu açmıştır. Mevzuattan ve uygulamadan doğan mağduriyetlerin giderilebilmesi, Türkiye'nin sadece bu alanda değil, genel olarak demokrasisini geliştirmesi, özgürlük alanlarını genişletmesi ve insan haklarına titizlikle riayet etmesini sağlayacak Avrupa Birliği standartlarının ülkemizde hakim olmasıyla mümkündür. Aday üyelik sürecinde, bu çerçevede hiç de küçümsenemeyecek ilerlemeler kaydeden Türkiye'nin, tam üyelik müzakerelerine başlaması halinde, çok daha hızlı bir gelişme sağlayabileceği açıktır. Özetle, diğer sorunlarımız gibi, bu sorunun çözümü de Türkiye'nin Avrupa Birliğine üyelik yolunda kat edeceği mesafeye bağlıdır. Buna rağmen, ilgili kurum yöneticilerinin ve güvenlik birimlerinin, sorunları sertlik yoluna sapmadan ve gençlerimizi mağdur etmeden çözümlemek için çaba göstermeleri yerinde olacaktır. Bu görüşümüz, her vesileyle ilgili kurumlara da iletilmiştir.

SORU 5- YÖK'ün ve Milli Eğitim Bakanlığının eğitimin kalitesini yükseltmesi gençlere bilimsel formasyon kazandırması, kılık kıyafet, saç sakal gibi şekli şeylerle uğraşmasını sağlamak için yaptığınız ve yapacağınız çalışmalarda sizi engelleyen nedir?

CEVAP 5- YÖK'ün ve Milli Eğitim Bakanlığının eğitim kalitesinin yükseltilmesi için çalışmalar sürdürülmektedir. Bu konuda, Türkiye'nin ekonomik imkanları dışında herhangi bir engelin olması söz konusu değildir. Kılık kıyafet, saç sakal gibi konular ise, ifade ettiğim gibi Türkiye'nin demokratikleşmesi, hak ve özgürlükler temelindeki yaklaşımların hakim olması ve Avrupa Birliği standartlarına yaklaşmasıyla ilgili hususlardır.

SORU 6- Devletin okullarında kendilerine öğretilen gerçekleri hayata geçirenleri okullardan uzaklaştıran, eğitimlerini polis zoru ile engelleyen başka çağdaş ülke var mıdır?

CEVAP 6- Yasaların, kuralların doğruluğu yanlışlığı ayrı bir tartışma konusudur. Ancak, beğenilse de, beğenilmese de meri kanunlara uyulmasını sağlamak devletin başta gelen görevlerindendir. Çağdaş ülkelerde de aynı anlayış geçerlidir. Ancak hiçbir mülahaza gençlerimizin hayatını karartan uygulamaları haklı gösteremez.

7-6875

SORU 7- Gerek yüksek eğitimde, gerekse orta eğitimde, kişilerin kılık kıyafet, saç sakal gibi nedenlerle eğitim haklarının gasp edilmesine yönelik uygulamaların Anayasal ve yasal dayanağı nedir? Bu tür hak ihlali yapan kamu kurumları anayasal ve yasal suç işlemekte midir?

CEVAP 7-İfade ettiğim gibi, mevcut kılık kıyafet uygulamalarının dayanağı, Anayasa Mahkemesinin, daha önce bu konuda çıkartılan kanunlarla ilgili kararları ve Yargıtay'ın yine bu konuda yönetmeliklerle yapılan düzenlemelerle ilgili içtihatlarıdır. Ancak, uygulamanın, kimi zaman yasal dayanakları aşan boyutlara vardığı da açıktır. Bu sorunun çözümü için, bir yandan mevzuata ilişkin kördüğümü çözecek formüllerin bulunması, diğer yandan da devlet ve toplumun bu hususta bir uzlaşmaya varması gerekmektedir. Toplumun çeşitli kesimlerinin üzerinde, farklı yönde hassasiyetlere sahip olduğu bir konunun, ancak geniş bir toplumsal uzlaşma sağlandıktan sonra yasal çözümlere kavuşturulabileceği ortadadır. Biz, bir yandan yasal çözüm yollarını aramayı sürdürürken, diğer taraftan da bu uzlaşmayı temin etmeye çalışıyoruz. Bu hususta görevin, sadece hükümete, sadece herhangi bir siyasi partiye değil, topyekün Meclis'e ve siyaset kurumuna ait olduğunu da belirtmek isterim.